

איבערזעץ

צו מיין פֿאָלק

לעמי

לייב ניידוס

תרגום: לייבל באַטוויניק ואמיל קאלין

הקדמה

השיר 'לעמי' של לייב ניידוס מבקש להעמיד לפנינו מחשבה על מהותו של עם במרחב של תלישות. הכוח בפואטיקה של ניידוס טמון במצלול והמוסיקאליות של שירו, ואילו האוניברסליות מאפשרת לחשוב עליו גם במציאות הישראלית היום לאחר השביעי באוקטובר. באופן אירוני ניידוס מנסה לעודד ולעורר את עמו נטול הטריטוריה והאמצעים בציווי ומקצב נוקשה: "עמד על המִשְׁמֶר!" כדרך לאסוף אותם לאחדות שיש בה מן החירות.

שני התרגומים שמובאים פה לפניכם בוחנים את השיר משתי פריזמות שונות במהותן. הראשונה בתרגומו של המתרגם עמיל קאלין בוחנת את נפש המשורר המתבונן על עמו בשעת מצוקה. בתרגום זה נשמרה המוסיקאליות, המשקל והחריזה שבמקור היידי. תוך שימוש במקצב המזכיר מארש יהודי המבקש לרומם את רוח האדם ולהפיח בו תקווה. מנגד, תרגומו של לייבל באַטוויניק מצהיר בענווה רבה על היותו תרגום מילולי, וזאת כדי שהקורא בעברית יחוש את המשמעות הישירה של השיר.

שני התרגומים שונים זה מזה בכדי להראות ולהאיר סוגיות ופרשנויות למלאכת התרגום שבין יידיש ועברית, כל אחד מהתרגומים עושה שימוש בכלים ופרשנות שונה, אך שניהם, במיוחד זה לצד זה מראים את הניצוץ שבשירו של ניידוס.

מערכת איבערזעץ

Francisco José de Goya, *There is No One to Help Them*, plate 60 from *The Disasters of War*, 1812–1815

ליד

עב

תרגום: אמיל קאלין

עמד על המשקד!
 שעת הנסיון אותך פגשה
 נקה את נשקך מעלה החלודה
 אל תעצם עיניך, זאת לא השעה לשנה
 עמד על המשקד!

היה כסלע!
 מי אפשר למלא גדל אסונו מודע
 גם מול געש ים הסכנות הרוחש רע
 עמד עקש, איתן, לא זע ולא נע.
 היה כסלע!

שמר על מה ששקלך!
 היה עבור הבנין שומר נאמן
 שמר אוצרותיך מאש הכבשן
 שמר על פנינייך היקרות, על כלן
 שמר על מה ששקלך!

אל תפשוט ידך לנחומים!
 גדול הוא פאבה כגדל הנשמה
 אל תבקש מאיש קרן-אור של נחמה
 אל תהפך את גאונותך וקדשיתך לטמאה,
 אל תפשוט ידך לנחומים!

האמן בכךך!
 אף אם גופך פצוע, קבול, אין בו מתם.
 הבט בעתיד, כלך מלא בטחון
 האמן פי יביא עמו את שאון הנצחון
 האמן בכךך!

שטיי אויף דער וואך!
 האט דיך די שעה פון נסיון געטראפן,
 נעם און באפריש די פארראסטעטע וואפן,
 מאך ניט די אויגן צו, לייג זיך ניט שלאפן -
 שטיי אויף דער וואך.

זיי ווי א פעלדז!
 דער וואס פארשטייט נאך זיין אומגליק - דער קאן עס!
 ליארעמען ביז מעג דער ים פון סכנות -
 שטיי ווי פארגליווערט אין שטרענגער עקשנות,
 זיי ווי א פעלדז!

היט דיין פארמעג!
 זיי פאר דיין בנין א שומר, א טרייער,
 שיץ דייע אוצרות פון גיהנומשן פייער,
 שיץ דייע פערל וואס זיינען דיר טייער -
 היט דיין פארמעג!

בעטל קיין טרייסט!
 גרויס איז דער וויי פון דיין גרויסער נשמה,
 בעט ניט ביי קיינעם קיין שטראל פון נחמה,
 מאך ניט דיין שטאלץ און די הייליקייט טמא -
 בעטל קיין טרייסט!

גלייב אין דיין קראפט!
 מעג זיין דיין קערפער צעוונדעט, צעשטאכן,
 גלייב אין דיין עתיד מיט פעסטן בטחון,
 גלייב אין דיין קינפטיקן גרויסן נצחון -
 גלייב אין דיין קראפט

אמיל קאלין נולד בבוקרשט ועלה עם משפחתו לישראל בגיל צעיר. לאחר לימודי התואר הראשון החל לפרסם סיפורים קצרים ביידיש במגוון כתבי עת ובהמשך כתב לעיתון היידי "פארווערטס". ספרים פרי עטו: שאטנס אויפן טראטואר, יידיש-בראנזשע 2017 ובוקארעשאער שריפטן, יידיש-בראנזשע, 2022. אמיל תרגם: עריך קעסטנער, דער גאנג פון די הינט, אלאנסקי טעקסט, 2022. שותף פעיל בבלוג "יידיש-בראנזשע".

ליד

עב

תרגום: לייבל באַטוויניק

עמד על המִשְׁמֶרֶת!
אם פִּקְדָה אֶתְּךָ שְׁעַת הָאֶמֶת,
קח וְרַעְנָנֵנּוּ אֶת הַנְּשִׁיקָה הַחֲלוּד,
אֶל תַּעֲצָמֵם עֵינַיִם, אֶל תִּרְדָּם –
עמד על המִשְׁמֶרֶת!

הֲיֵה כְּסֵלֵעַ!
מִי שֶׁמְבִיֵן אֶת אֲסוֹנוֹ – הוּא יִהְיֶה מוֹדָע לוֹ.
שִׁיזְעָקוּ בְּקֶצֶף יָם שֶׁל סִכָּנוֹת,
עֹמֵד אֵיתָן בְּעֵקֶשְׁנוֹת קְשׁוּחָה –
הֲיֵה כְּסֵלֵעַ!

שָׁמֵר עַל רְכוּשְׁךָ!
הֲיֵה לְבֵיתְךָ שׁוֹמֵר נְאֻמוֹ,
הֲגֵן עַל אוֹצְרוֹתָיו מֵאֵשׁ גִּיהוֹנִם,
הֲגֵן עַל פְּנִינֵי הַיְקָרוֹת לְךָ –
שָׁמֵר עַל רְכוּשְׁךָ!

אֶל תִּבְקֶשׁ נְחֻמָּה!
גְּדוֹל הוּא כָּאֵב נִשְׁמָתְךָ הַגְּדוֹלָה,
אֶל תִּבְקֶשׁ מֵאִישׁ קָרוֹ שֶׁל נְחֻמָּה,
אֶת כְּבוֹדְךָ וְקִדְשֶׁךָ אֶל תִּשְׁמָא –
אֶל תִּבְקֶשׁ נְחֻמָּה!

הָאֵמוֹן בְּכִתְּךָ!
יִהְיֶה גּוֹפְךָ פְּצוּעַ, דָּקוּר,
הָאֵמוֹן בְּעֵתִידְךָ בְּאִמוּנָה אֵיתָנָה,
הָאֵמוֹן בְּנִצְחוֹנְךָ הַגְּדוֹל הַקָּרֵב –
הָאֵמוֹן בְּכִתְּךָ!

שטיי אויף דער וואַך!
האַט דיך די שעה פֿון נסיון געטראַפֿן,
נעם און באַפֿריש די פֿאַרראַסטעטע וואַפֿן,
מאַך ניט די אויגן צו, לייג זיך ניט שלאַפֿן –
שטיי אויף דער וואַך.

זיי ווי אַ פֿעלדז!
דער וואַס פֿאַרשטייט נאָר זיין אומגליק – דער קאַן עס!
ליאַרעמען ביז מעג דער ים פֿון סכּנות –
שטיי ווי פֿאַרגליווערט אין שטרענגער עקשנות,
זיי ווי אַ פֿעלדז!

היט דיין פֿאַרמעג!
זיי פֿאַר דיין בנין אַ שומר, אַ טרייער,
שיץ דינע אוצרות פֿון גיהנומשן פֿייער,
שיץ דינע פּערל וואַס זיינען דיר טייער –
היט דיין פֿאַרמעג!

בעטל קיין טרייסט!
גרויס איז דער וויי פֿון דיין גרויסער נשמה,
בעט ניט ביי קיינעם קיין שטראַל פֿון נחמה,
מאַך ניט דיין שטאַלץ און די הייליקייט טמא –
בעטל קיין טרייסט!

גלייב אין דיין קראַפֿט!
מעג זיין דיין קערפּער צעוונדעט, צעשטאַכן,
גלייב אין דיין עתיד מיט פֿעסטן בטחון,
גלייב אין דיין קינפֿטיקן גרויסן נצחון –
גלייב אין דיין קראַפֿט

לייבל באַטוויניק איש הייטק, סופר ומשורר, מתרגם ומרצה ביידיש. בין היחידים שכותבים מדע בדיוני ביידיש, ומומחה עולמי לסרטי אנימציה ביידיש. נולד וגדל בקנדה, עלה ארצה בשנת 1989 ומתגורר בתל מונד.